

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO

GJYKATA KUSHTETUESE

УСТАВНИ СУД

CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 8.novembra 2021. godine
Br. ref.:RK1887/21

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI107/21

Podnosilac

Ramiz Hoti

Ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda,
Rev. br. 138/2020 od 21. januara 2021. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija i
Nexhmi Rexhepi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Ramiz Hoti, sa prebivalištem u selu Zajmovo, opština Klina (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu Rev. br. 138/2020 od 21. januara 2021. godine Vrhovnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Vrhovni sud) u vezi sa rešenjem Ac. br. 2830/17 od 16. decembra 2019. godine Apelacionog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Apelacioni sud) i rešenjem C. br. 336/16 od 27. marta 2017. godine Osnovnog suda u Peći, ogranak u Klini (u daljem tekstu: Osnovni sud).
3. Podnosilac zahteva je primio osporenu presudu Vrhovnog suda 16. februara 2021. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude, kojom se navodi da su podnosiocu zahteva povređena osnovna prava i slobode zagarantovane članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 24. [Jednakost pred zakonom] i 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na stavovima 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32 [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Sudom

6. Dana 4. juna 2021. godine, Ustavni sud Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud), je primio zahtev podnosioca.
7. Dana 4. juna 2021. godine, predsednica Suda, Arta Rama-Hajrizi, je imenovala sudiju Remziju Istrefi-Peci za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Bajram Ljatići (predsedavajući), Safet Hoxha i Radomir Laban.
8. Dana 15. jula 2021. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva.
9. Istog dana, Sud je dostavio kopiju zahteva Vrhovnom sudu i Policiji Kosova.
10. Dana 26. juna 2021. godine, na osnovu stava 4. pravila 12. Poslovnika i odluke Suda KK-SP 71-2/21 od 17. maja 2021. godine, sudija Gresa Caka-Nimani je preuzela dužnost predsednice Suda, a na osnovu tačke 1.1 stava 1. člana 8. (Istek mandata) Zakona, predsednica Arta Rama-Hajrizi je okončala mandat predsednice i sudije Ustavnog suda.
11. Dana 8. septembra 2021. godine, Sud je dostavio podnosiocu zahteva dopis za podnošenje kopije revizije podnete Vrhovnom sudu.

12. Dana 16. septembra 2021. godine, podnosilac zahteva je podneo Sudu kopiju tražene revizije.
13. Dana 21. oktobra 2021. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

14. Iz spisa predmeta proizilazi da je podnosilac zahteva od 18. decembra 2000. godine do 7. septembra 2012. godine bio zaposlen kao policajac u Policiji Republike Kosovo (u daljem tekstu: Policija Kosova).
15. Dana 7. septembra 2012. godine, podnosilac zahteva je dobrovoljno podneo ostavku kao policajac Policije Kosova.
16. U vreme podnošenja ostavke podnosioca zahteva sa mesta policajca Policije, na snazi je bilo Administrativno uputstvo br. 12/2009 Policije Kosova o procedurama ponovnog zapošljavanja policajaca, potpisano 10. aprila 2010. godine, koje je predviđalo da policajci koji su dobrovoljno podneli ostavku uz dobro vladanje, koji su razrešeni ili dobili otkaz kao rezultat reorganizacije ili smanjenja Policije Kosova, imaju pravo da se ponovo zaposle na osnovu uslova navedenih u članu 3 ovog Uputstva. Prema članu 3, bivši policajci su imali pravo da se prijave za ponovno zapošljavanje do 4 (četiri) godine nakon što su podneli ostavku, razrešeni ili dobili otkaz sa položaja policajca.
17. U novembru 2012. godine, usvojeno je Administrativno uputstvo br. 07/2012 Policije Kosova o radnim odnosima u Policiji Kosova [potpisao generalni direktor Policije Kosova], koje je u članu 88. [Ponovno zapošljavanje] propisivalo da „*Policajac koji je dobrovoljno podneo ostavku ima pravo na ponovno zaposlenje*“. Međutim, vremenski uslov za mogućnost ponovnog zapošljavanja za ove bivše policajce bio je predviđen do 2 (dve) godine od dana ostavke. Ovim Administrativnim uputstvom su ukinute gore navedene odredbe Administrativnog uputstva br. 12/2009.
18. Dana 1. jula 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev za ponovno zapošljavanje Policiji Kosova, odnosno svom bivšem poslodavcu, pozivajući se na Administrativno uputstvo br. 12/2009, koje je bilo na snazi u vreme njegove dobrovoljne ostavke iz Policije Kosova, i koje je ukinuto Administrativnim uputstvom br. 07/2012 iz novembra 2012. godine.
19. Dana 13. jula 2016. godine, bivši poslodavac podnosioca zahteva, odnosno Policija Kosova, u odgovoru je obavestio podnosioca o odbijanju njegovog zahteva za ponovno zapošljavanje.
20. Dana 9. novembra 2016. godine, Generalna direkcija Policije Kosova je odlukom 07/1-01A/0166/16 (u daljem tekstu: odluka od 9. novembra 2016. godine) odbila zahtev podnosioca za ponovno zapošljavanje. U svojoj gore navedenoj odluci, Policija Kosova je istakla da podnosilac zahteva ne ispunjava uslove propisane u članu 90. [Vremenski uslovi za ponovno zapošljavanje] tačka 2 Administrativnog uputstva br. 07/2012, prema kojem se propisuje:

„Kandidat, bivši policajac, koji je bio van službe duže od 2 (dve) godine ne može ponovo da se zaposli“. S tim u vezi, Generalna direkcija Policije Kosova je utvrdila da je podnosilac zahteva dobrovoljno podneo ostavku u Policiji Kosova 7. septembra 2012. godine i podneo svoj zahtev za ponovno zapošljavanje 1. jula 2016. godine, odnosno više od 3 (tri) godine od datuma podnošenja njegove ostavke.

21. Neodređenog datuma, podnosilac zahteva je podneo tužbu Osnovnom sudu tražeći (i) da se poništi gore navedena odluka Policije Kosova od 9. novembra 2016. godine i (ii) da se obaveže Policija Kosova da ga u roku od 7 (sedam) dana vrati na prethodno radno mesto kao policajca u Policiji Kosova.
22. Dana 16. decembra 2016. godine, Policija Kosova je na tužbu podnosioca zahteva, u svojstvu tužene, podnela odgovor na tužbu. U svom odgovoru na tužbu podnosioca zahteva, Policija Kosova je, pored tvrdnje da je tužba podneta van zakonskog roka, između ostalog, navela da prema članu 90, tačka 2. Administrativnog uputstva br. 07/2012 Policije Kosova novembra 2012. godine, policajac koji je bio van policijske službe duže od 2 (dve) godine ne može biti ponovo zaposlen.
23. Dana 27. marta 2017. godine, Osnovni sud je, presudom C. br. 336/16, odlučio da: (i) poništi odluku Generalne direkcije Policije Kosova od 9. novembra 2016. godine; obaveže Ministarstvo unutrašnjih poslova i Generalnu direkciju Policije Kosova, u svojstvu tuženih, da u roku od 7 (sedam) dana od dana prijema presude, omoguće podnosiocu zahteva da prođe kroz procedure ponovnog zapošljavanja u skladu sa članom 3, stavovima 3.1, 3.2, 3.3 i 3.4 Administrativnog uputstva br. 12/2009; (iii) obaveže tužene da pokrije sudske troškove podnosioca zahteva.
24. Osnovni sud je, nakon što je utvrdio da je tužba podnosioca zahteva bila osnovana, razradio i analizirao činjenice, kao i odredbe dva gore navedena administrativna uputstva Policije Kosova koja se odnose na ponovno zapošljavanje u Policiji Kosova, zaključio da se u slučaju podnosioca zahteva primenjuje najpovoljniji zakon, odnosno Administrativno uputstvo br. 12/2009 koje je bilo na snazi u vreme podnošenja njegove dobrovoljne ostavke.
25. Dana 24. jula 2015. godine, Policija Kosova je, u svojstvu tužene, uložila žalbu Apelacionom sudu.
26. Dana 16. decembra 2019. godine, Apelacioni sud je, rešenjem Ac. br. 2830/17, odlučio da (i) usvoji žalbu tužene, odnosno Policije Kosova; (ii) preinači presudu C. br. 336/16 od 27. marta 2017. godine Osnovnog suda; i (iii) odbije, kao neosnovanu, tužbu podnosioca zahteva protiv odluke od 9. novembra 2016. godine.
27. Apelacioni sud je, nakon što je utvrdio da je žalba Policije Kosova osnovana, dalje utvrdio da presuda Osnovnog suda nije zahvaćena povredama odredbama parničnog postupka i pogrešnim i nepotpunom utvrđivanjem činjeničnog stanja, već je bila zahvaćena pogrešnom primenom materijalnog prava.

28. Prema Apelacionom sudu, Osnovni sud je, pre nego što je utvrdio koje je administrativno uputstvo primenjivo u slučaju podnosioca zahteva, ocenio da li tužena [Policija Kosova], ima zakonsku obavezu da omogući ponovno zapošljavanje svakom bivšem službeniku koji aplicira za ponovno zapošljavanje. Rekavši to, Apelacioni sud se pozvao na formulaciju dva gore navedena administrativna uputstva Policije Kosova, koja propisuju: *“Ponovno zapošljavanje je jedno od najboljih praksi koja će se upotrebiti da se ispune potrebe Policije Kosova, a ne kao jedna obaveza organizacije za bivše službenike”*. Prema poslednje navedenom, Apelacioni sud je ocenio da ponovno zapošljavanje od strane Policije nije obavezno, već da po svom nahodanju odluči da li će ponovo zaposliti bivšeg policajca. Kao rezultat ove ocene, Apelacioni sud je smatrao da je pitanje koje je administrativno uputstvo bilo na snazi u slučaju podnosioca zahteva irelevantno, jer prema njemu oba administrativna uputstva sadrže istu formulaciju, odnosno formulaciju da je pitanje ponovnog zapošljavanja u Policiji Kosova izborno pravo poslednje navedene, a ne obaveza.
29. Međutim, Apelacioni sud, ističući da je *“radi sudske prakse, iako je rečeno da ne predstavlja nikakvu relevantnost”*, ocenio da *“u konkretnom slučaju Uputstvo na kojem se zasnivala tužena [Policija Kosova] i koje je bilo na snazi u vreme primene [Administrativno uputstvo br. 07/2012], mora se sprovoditi a ne prethodno Uputstvo [Administrativno uputstvo br. 12/2009]. Ostavka je obavljena u skladu sa Uputstvom koje je bilo na snazi u vreme akta ostavke, ali ponovno prijavljivanje za zapošljavanje ne može da se obavlja u skladu sa Uputstvom koje nije na snazi, jer se isto mora zasnovati na Uputstvu koje je na snazi za vreme prijavljivanja, pošto se radi o osnivanju jednog prava zapošljavanja, a ne utvrđivanja postojanja jednog prava, jer je aktom ostavke, pitanje zapošljavanja završeno i sada za prijavljivanje i sam status za ponovno zapošljavanje, normalno da važi Uputstvo za vreme prijavljivanja, a ne Uputstvo koje nije na snazi”*.
30. Dana 12. februara 2020. godine, protiv gore navedenog rešenja Apelacionog suda, podnosilac zahteva je podneo reviziju Vrhovnom sudu zbog pogrešne primene materijalnog prava. Podnosilac zahteva je u svojoj reviziji, između ostalog, istakao da je *“[...] pogrešna primena materijalnog prava zasnovana na tome da mu [je] povređeno pravo na rad zagarantovano članom 49, stav 1 [Ustava] i povređena su ljudska prava u smislu člana 53. Ustava Republike Kosovo”*. Podnosilac zahteva je dalje naveo da je Apelacioni sud pogrešno primenio materijalno pravo u njegovom slučaju i s tim u vezi istakao: *“[...] Tako nešto je u suprotnosti sa pravnim normama, normama društvenog morala i važećim zakonodavstvom, kao i evropskim konvencijama o ljudskim pravima, i povređen je ravnopravni status građana, tako nešto ne priznaje ni sudska praksa, takvu primenu postulata, a zakon treba da se primeni onaj koji je bio na snazi u vreme izvršenja radnji ili zakon koji je povoljniji za lice koje podnosi zahtev ili koje je možda izvršilo bilo koje drugo krivično delo, takođe krivične prirode; prema važećem zakonodavstvu i sudskoj praksi, priznaju da treba primeniti zakonske odredbe koje su bile na snazi u vreme izvršenja radnji do trenutka ukidanja administrativnog uputstva ili do vremena dok je zakon bio na snazi; moraju se primenjivati sve zakonske odredbe ili u suprotnom zakon koji je povoljniji, bez povrede prava na garantovani rad priznat Ustavom Republike Kosova i prava na građansku jednakost”*.

31. Dana 26. januara 2021. godine, Vrhovni sud je presudom Rev. br. 138/2020 reviziju podnosioca zahteva odbio, kao neosnovanu.
32. Vrhovni sud je, podsećajući da je podnosiocu zahteva radni odnos kao policajcu u Policiji Kosova prestao u vreme njegove dobrovoljne ostavke, utvrdio da Policija Kosova nema nikakvu zakonsku obavezu u odnosu na podnosioca zahteva u pogledu njegovog radnog odnosa, dok njegovo pravo na ponovno zaposlenje ne podrazumeva njegovo pravo na zaposlenje u Policiji Kosova.
33. Vrhovni sud je dalje, utvrđujući da je zaključak Apelacionog suda o primeni Administrativnog uputstva br. 07/2012 pravičan, dodao: *“Jer se prelaznim odredbama člana 102. ovog Uputstva ukida Uputstvo A/U 12/2009, na snazi od aprila 2010. godine za procedure ponovnog zapošljavanja za policijske službenike i na osnovu člana 104. isto Uputstvo je na snazi od 04.08.2015. godine, što znači da svaki zahtev podnet nakon ovog datuma, za realizaciju prava određenih prema ovom Uputstvu, i zahtev tužioca za ponovno zapošljavanje, mora se tretirati prema ovom Uputstvu, jer se ne mogu primeniti uputstva koja nisu na snazi, pravo ponovnog zapošljavanja nije stečeno pravo, u trenutku podnošenja ostavke iz Policije Kosova, već mogućnost da se podnosi zahtev za ponovno zapošljavanje, koje se ocenjuje u trenutku podnošenja zahteva, jer i cilj ponovnog zapošljavanja je za potrebe tužene [Policije Kosova]”.*
34. Što se tiče navoda podnosioca zahteva u reviziji o povredi članova 49. i 53. Ustava, Vrhovni sud je istakao da u njegovom slučaju nisu povređena njegova Ustavom zagarantovana prava, tvrdeći da garantovanje prava na rad ne znači pravo svih koji žele da se zaposle na zaposlenje. Prema Vrhovnom sudu, pravo zagarantovano članom 49. Ustava znači *“da svako može izabrati posao i zanimanje koje želi i država je garant da se ovo pravo nikome ne ograniči, bilo sa diskriminisanim zakonskim odredbama, ili primenom zabrana na određene kategorije ili diskriminisano tretiranje, koja bi nekome onemogućilo obavljanje posla ili profesije koje želi”.*
35. Konačno, Vrhovni sud je, pozivajući se na gore navedenu odluku Apelacionog suda, koja nosi naslov rešenje, a ne presuda, istakao da se radi o tehničkoj grešci koju Osnovni sud nije ispravio, ali ne utiče na odlučivanje u vezi sa zakonitošću slučaja i da je tokom odlučivanja o reviziji podnosioca zahteva, odluka Apelacionog suda tretirana kao presuda.

Navodi podnosioca zahteva

36. Podnosilac zahteva navodi da je osporena presuda Vrhovnog suda doneta uz povredu njegovih osnovnih prava i sloboda zagarantovana članovima 24. [Jednakost pred zakonom]; 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije] Ustava.
37. Podnosilac zahteva je u prvo istakao da je podneo ostavku na mesto policajca pod *“zakonskom garancijom internog akta koji reguliše odnose unutar institucije Policije Kosova”.* U tom smislu, podnosilac zahteva naglašava

činjenicu da je dobrovoljno dao ostavku zbog teške bolesti svoje ćerke, koja je uprkos lečenju tada preminula.

38. Podnosilac zahteva dalje navodi da, osim u Osnovnom sudu, u Apelacionom sudu i Vrhovnom sudu nije pravilno ocenjeno načelo primenljivosti najpovoljnijih pravila. U smislu poslednje navedenog, podnosilac zahteva tvrdi da je potpisao dobrovoljnu ostavku u trenutku stupanja na snagu Administrativnog uputstva br. 12/2009, i koji *„omogućava bivšim policajcima sa dobrovoljnom ostavkom da se ponovo zaposle u roku do 4 godine“*. Na osnovu poslednje navedenog, podnosilac zahteva tvrdi da je njegov zahtev za ponovno zapošljavanje trebalo da bude obrađen prema Administrativnom uputstvu koje je bilo na snazi u vreme njegove ostavke. S tim u vezi, podnosilac zahteva navodi da *„građansko pravo predviđa analogiju, a takođe i Ustav Republike Kosovo predviđa sprovođenje zakona koji je najpovoljniji za stranu [...]“*.

(i) Što se tiče člana 24. Ustava

39. U smislu ovog navoda, podnosilac zahteva prvo navodi da je *“svestan da je tužena primila mnogo i da nisu ispunili kriterijume mnogi zahtevi za ponovno zapošljavanje, pa se danas nalaze na radnim mestima odrđeni službenici”*. U ovom kontekstu, podnosilac zahteva tvrdi da bi Administrativno uputstvo, kao podzakonski akt, trebalo primeniti tako što bi se svi službenici tretirali jednako u istim situacijama.
40. Što se tiče njegovog navoda o povredi „jednakosti pred zakonom“ zagarantovano članom 24. Ustava, podnosilac zahteva dodaje da je bio diskriminisan u odnosu na druge bivše policajce koji su u međuvremenu ponovo zaposleni, a čiji su slučajevi, prema njemu, sadržavali iste činjenične okolnosti kao i one u njegovom slučaju. U prilog ovom navodu, podnosilac zahteva je Sudu dostavio kopije odluka o ponovnom zapošljavanju tri (3) bivša policajca, prema kojima su poslednje navedeni ponovo zaposleni u Policiji Kosova.
41. Nakon toga, podnosilac zahteva podržava svoju tvrdnju o povredi člana 24. pozivajući se na slučaj Suda KI89/13 [sa podnositeljkom zahteva: *Arbresha Jonuzi*, presuda od 12. marta 2014. godine]. U tom pogledu, podnosilac zahteva precizira da je Vrhovni sud *„povredio [njegova] prava neprimenjivanjem ustavnog načela jednakosti pred zakonom svojom presudom, koja predstavlja duboku diskriminaciju u odnosu na odluke donete za ponovno zapošljavanje drugih kolega [...]“*.

(ii) Što se tiče člana 31. Ustava

42. Podnosilac zahteva tvrdi da je odlukama Apelacionog suda i Vrhovnog suda povređeno njegovo pravo na pravično i nepristrasno suđenje zagarantovano članom 31. Ustava. S tim u vezi, podnosilac zahteva iznosi dva konkretna navoda, odnosno (i) navod da Vrhovni sud nije primenio najpovoljniji zakon u njegovom slučaju; i (ii) navod o nedostatku obrazložene sudske odluke i

povredu načela pravne sigurnosti, odnosno precizira da Vrhovni sud svojom presudom nije rešavao njegove navode iznete u reviziji.

43. Što se tiče prvog, podnosilac zahteva dalje precizira da je Administrativno uputstvo [12/2009], koje je bilo na snazi u vreme njegove ostavke, ono koje je trebalo da se primeni u njegovom slučaju.
44. Što se tiče drugog, odnosno navoda da sudska odluka nije obrazložena, podnosilac zahteva precizira da Vrhovni sud nije izneo i nije se osvrnuo na njegove navode iznete u reviziji pred ovim sudom, a koji se odnose na njegovu diskriminaciju u odnosu na njegove bivše kolege koji su, prema njemu, u istim okolnostima ponovo zaposleni u Policiji Kosova. S tim u vezi, podnosilac zahteva je u svom zahtevu naglasio da je Vrhovni sud, *“prepisivanjem tvrdnji Apelacionog suda” stvorio konfuziju i nesigurnost u svojoj odluci, i znajući da je obrazloženje treći sastavni element jedne sudske odluke u kojoj se jasno i tačno moraju opisati sve tvrdnje, ocene suda i zakonska podrška o njegovim ocenjivanjima, to je zadatak svakog suda da vrlo tačno i precizno argumentuje svoje stavove o tvrdnjama stranaka, uvek podržavajući svoje analize i ocene u skladu sa pruženim dokazima, zakona i najbolje sudske prakse”*.

(iii) Što se tiče člana 49. Ustava

45. Što se tiče ovog navoda, podnosilac zahteva ističe da je obrazloženje Vrhovnog suda u rešavanju njegovog navoda o povredi člana 49. Ustava stvorilo pravnu nesigurnost. U vezi sa poslednje navedenim, podnosilac zahteva ističe da je on, zaposlen u Policiji Kosova *“prinudnom voljom iz porodičnih okolnosti (kao zakonski i biološki staratelj svoje ćerke bolesne od teške bolesti), dobrovoljno podneo ostavku i da je za vreme ponovnog prijavljivanja, ovo uputstvo [12/2009], osnov za prijavljivanje i prema njemu je dostigao zakonski rok za prijavljivanje, dakle nije „neko ko želi da se zaposli“, već samo [...] dozvoljavanje prava za ponovno prijavljivanje daje naslov prioriteta u odnosu na nekoga koji želi da se zaposli u instituciji ili drugo pravno lice za prvi put sa opštim kriterijumima”*.
46. Na kraju, podnosilac zahteva traži od Suda *“[...] da nakon analiziranja cele priložene dokumentacije ovim pojedinačnim zahtevom, odobri kao osnovan i potvrdi da su odlukama Vrhovnog suda i Apelacionog suda Kosova očigledno povređena [njegova] prava”*.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 24 [Jednakost pred zakonom]

- 1. Pred zakonom su svi jednaki. Svako ima pravo na jednaku zakonsku zaštitu, bez diskriminacije.*
- 2. Niko se ne sme diskriminisati na osnovu rase, boje, pola, jezika, veroispovesti, političkog ili nekog drugog uverenja, nacionalnog ili društvenog porekla, veze sa nekom zajednicom, imovine, ekonomskog ili socijalnog stanja, seksualnog opredeljenja, rođenja, ograničene sposobnosti ili nekog drugog ličnog statusa.*
- 3. Načelo jednakosti pred zakonom ne sprečava sprovođenje i usvajanje privremenih mera, neophodnih za zaštitu i napredak prava pojedinaca i grupa koje nisu jednake. Takve mere se mogu sprovesti samo do ostvarenja cilja radi kojeg su uspostavljene.*

Član 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

- 1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.*
- 2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.*

Član 49 [Pravo na rad i obavljanje profesije]

- 1. Garantuje se pravo na rad.*
- 2. Svako lice ima pravo da slobodno izabere svoju profesiju i radno mesto.*

Administrativno uputstvo br. 12/2009 o procedurama ponovnog zapošljavanja za policajce Policije Kosova [potpisao v.d. generalnog direktora Policije, april 2010. godine]

Član 1 Svrha

- 1. Svrha ovog Administrativnog uputstva je da bivši policajci koji su dobrovoljno podneli ostavku u dobroj veri ili su otpušteni ili dobili otkaz usled reorganizacije ili smanjenja Policije Kosova imaju pravo na ponovno zapošljavanje.*

Član 3 **[Vremenski rokovi za ponovno zapošljavanje]**

1. *Uslovi za ponovno zapošljavanje do 1 (jedne) godine su sledeći:*
 - 1.1. *Podnošenje zahteva*
 - 1.2. *Provera prošlosti, fizički i lekarski test uspešno završen*
 - 1.3. *Kurs za recertifikaciju*
2. *Uslovi za ponovno zapošljavanje od 1 (jedne) do 2 (dve) godine su sledeći:*
 - 2.1. *Podnošenje zahteva*
 - 2.2. *Provera prošlosti, fizički i lekarski test uspešno završen*
 - 2.3. *Kurs za recertifikaciju*
 - 2.4. *Minimum 2 (dve) nedelje obuke na terenu, nakon čega sledi konačna pisana ocena.*
3. *Kriterijumi za ponovno zaposlenje od dve (2) do četiri (4) godine su sledeći*
 - 3.1. *Podnošenje zahteva*
 - 3.2. *Provera prošlosti, fizičko testiranje i uspešno završen lekarski test*
[...]

Član 7 **Stupanje na snagu**

Ovo Administrativno uputstvo stupa na snagu nakon usvajanja od strane generalnog direktora Policije.

Administrativno uputstvo br. 07/2012 o radnom odnosu u Policiji Kosova, Policije Kosova [potpisao generalni direktor Policije Kosova, novembar 2012. godine]

Član 88 **Ponovno zaposlenje**

1. *Policijski službenik, koji je podneo dobrovoljno ostavku, ima prava na ponovo zaposlenje.*
2. *Ponovno zaposlenje je jedna od najboljih praksi koja će se koristiti da se ispune potrebe Policije Kosova, a ne kao jedna obaveza organizacije da zaposli policijske službenike.*

Član 89 **Procedure ponovnog zaposlenja**

1. *Policijski službenik koji zahteva da se ponovo zaposli treba da aplicira potrebnom dokumentacijom Policije Kosova za zaposlenje. Dokumentacija za zaposlenje predaće se u kancelariji Rekrutacije i Selekcioniranja u Direkciji za osoblje.*
[...]

Član 90

Vremenski kriterijumi za ponovno zaposlenje

1. Kriterijumi za ponovno zapošljavanje do dve (2) godine, osim zvaničnika koji su radili u državnim institucijama bezbednosti, sud:

1.1. Podnošenje zahteva

1.2. Provera prošlosti, fizičko testiranje, lekarsko i psihološko testiranje uspešno kompletirano

1.3. Kurs recertifikacije

1.4. Nakon šest (6) meseci da se izvrši ocenjivanje performanse

2. Kriterijumi za ponovno zaposlenje iznad dve (2) godine osim zvaničnika koji su radili u državnim institucijama bezbednosti su:

2.1. Podnošenje zahteva

2.2. Provera prošlosti, fizičko testiranje, lekarsko i psihološko testiranje uspešno kompletirano

2.3. Kurs recertifikacije

2.4. Intervjuisanje po nivou čina

2.5. Posebni program treninga

2.6. Nakon šest (6) meseci da se izvrši ocenjivanje performanse

3. Svi kandidati za ponovno zaposlenje koji uspešno kompletiraju odgovarajuću obuku ponovo će se vratiti u prethodni ili slični položaj kao policijski službenik i daće im se sva potrebna oprema.

Ocena prihvatljivosti zahteva

47. Sud prvo razmatra da li su ispunjeni uslovi prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom, propisani Zakonom i dalje predviđeni Poslovníkom.

48. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

"1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom".

49. Sud se dalje poziva na članove 47. [Individualni zahtevi], 48. [Tačnost podneska] i 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuju:

Član 47
[Individualni zahtevi]

- “1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.*
2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.

Član 48
[Tačnost podneska]

„Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode sumu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori“.

Član 49
[Rokovi]

„Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku [...]”.

50. Što se tiče ispunjenja ovih uslova, Sud smatra da je podnosilac zahteva: ovlašćena strana; da osporava akt javnog organa, odnosno presudu Rev. br. 138/2020 od 21. januara 2021. godine Vrhovnog suda Republike Kosovo; naglasio je prava i slobode za koje navodi da su mu povređene; iscrpeo je sva pravna sredstva propisana zakonom i podneo je zahtev u skladu sa zakonskim rokovima.
51. Pored toga, Sud takođe razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti propisane u pravilu 39 [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika. U tom smislu, Sud će se pozvati na sledeća relevantna pravila Poslovnika:

Pravilo 39
Kriterijum o prihvatljivosti

“(1) Sud može smatrati zahtev prihvatljivim:

(...)

(b) ako su iscrpljena sva delotvorna pravna sredstva, koja su na raspolaganju po zakonu, protiv pobijene presude ili odluke,

(...)

(2) Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim, ako je zahtev očigledno neosnovan, jer podnosilac nije dovoljno dokazao i potkrepio tvrdnju”.

52. Sud takođe razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti propisane u stavu (2) pravila 39 Poslovnika, odnosno uslov da zahtev ili navod koji sadrži isti, ne bude očigledno neosnovan da bi se proglasio prihvatljivim. Pravilo 39 (2) posebno propisuje:

“Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim, ako je zahtev očigledno neosnovan, jer podnosilac nije dovoljno dokazao i potkrepio tvrdnju”.

53. Na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali i Suda, zahtev se može proglasiti neprihvatljivim kao „očigledno neosnovan“ u celini ili samo u odnosu na određeni navod koji zahtev može sadržati. S tim u vezi, tačnije je nazivati ih „očigledno neosnovanim navodima“. Poslednje navedeni se, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, mogu svrstati u četiri različite grupe: (i) navodi koji se kvalifikuju kao navodi „četrnog stepena“; (ii) navodi kategorisani „odsustvom očigledne ili evidentne povrede“; (iii) navodi koji su „nepotkrepljeni ili neobrazloženi“; i na kraju, (iv) „konfuzni i nejasni“ navodi“. Ovaj koncept neprihvatljivosti na osnovu zahteva ocenjenog kao „očigledno neosnovan“, i specifičnosti gore navedene četiri kategorije navoda koji se kvalifikuju kao „očigledno neosnovani“ razvijeni kroz sudsku praksu EKLJP-a, Sud je usvojio i u svojoj sudskoj praksi uključujući, ali ne ograničavajući se na slučajeve: KI40/20, podnosilac zahteva: *Sadik Gashi*, rešenje o neprihvatljivosti od 20. januara 2021. godine; KI163/18, podnosilac zahteva: *Kujtim Lleshi*, rešenje o neprihvatljivosti od 24. juna 2020. godine; i KI21/21, podnosilac zahteva: *Asllan Meka*, rešenje o neprihvatljivosti od 28. aprila 2021. godine).
54. S tim u vezi, i na početku, Sud podseća da su okolnosti ovog slučaja povezane sa dobrovoljnom ostavkom podnosioca zahteva sa položaja policajca u Policiji Kosova podnete 9. septembra 2012. godine. Tokom 2016. godine, odnosno skoro 4 (četiri) godine nakon svoje dobrovoljne ostavke, podnosilac je podneo zahtev Policiji Kosova za ponovno zapošljavanje, koji je bio zasnovan na odredbama Administrativnog uputstva br. 12/2009, koje je bilo na snazi u vreme njegove ostavke. Policija Kosova je 13. jula 2016. godine odbila njegov zahtev. Kao rezultat njegove žalbe uložene Generalnoj direkciji Policije Kosova, poslednje navedena je svojom odlukom od 9. novembra 2016. godine odbila njegovu žalbu, navodeći da prema Administrativnom uputstvu br. 07/2012, koje je bilo na snazi u vreme podnošenja prijave podnosioca zahteva za ponovno zapošljavanje, on ne ispunjava uslove roka, odnosno podneo je svoju prijavu van propisanog roka koji je predviđen do (2) godine od dana dobrovoljne ostavke. Kao rezultat toga, podnosilac zahteva je podneo tužbu Osnovnom sudu sa zahtevom (i) za poništaj odluke Policije Kosova od 9. novembra 2016. godine i (ii) povratak na prethodno radno mesto policajca u Policiji Kosova. Osnovni sud je usvojio tužbu podnosioca zahteva, kao osnovanu, i odlučio da (i) poništi odluku Policije Kosova od 9. novembra 2016. godine i (ii) obaveže Policiju Kosova da u roku od sedam (7) dana podnosilac zahteva podleže postupku ponovnog zapošljavanja kao što je predviđeno odredbama Uputstva br. 12/2009, koje je bilo na snazi u vreme njegove dobrovoljne ostavke iz Policije Kosova. Kao rezultat žalbe protiv gore navedene presude Osnovnog suda, koju je Policija Kosova podnela Apelacionom sudu, poslednje navedeni je usvojio žalbu Policije Kosova i preinačio presudu Osnovnog suda i odlučio da odbije tužbu podnosioca zahteva, kao neosnovanu. Apelacioni sud je, između ostalog, utvrdio da je (i) diskreciono pravo poslodavca da odlučuje o ponovnom zapošljavanju podnosioca zahteva, jer ovo pravo, koje je definisano kroz dva uputstva Policije, ne implicira stečeno pravo na ponovno zapošljavanje, odnosno obavezu Policije Kosova da ponovo zaposli podnosioca zahteva na poziciji policajca; (ii) u pogledu pitanja koje je od dva administrativna uputstva

primenjivo u njegovom slučaju, utvrdio je da je u slučaju podnosioca zahteva primenjivo Administrativno uputstvo br. 07/2012, koje je bilo na snazi kada je podnosilac zahteva podneo prijavu za ponovno zapošljavanje u Policiji Kosova. Protiv rešenja Apelacionog suda, podnosilac je podneo zahtev za reviziju Vrhovnom sudu zbog pogrešne primene materijalnog prava. Vrhovni sud je presudom [Rev. br. 138/2020] od 26. januara 2021. godine odbio reviziju podnosioca zahteva, kao neosnovanu. Vrhovni sud je svojom presudom, potvrđujući stav i nalaz Apelacionog suda, zaključio da se u njegovom slučaju ne primenjuje Administrativno uputstvo br. 12/2009, već Administrativno uputstvo br. 07/2012, koje je bilo na snazi u trenutku kada je podnosilac zahteva podneo prijavu Policiji Kosova za ponovno zapošljavanje.

55. Podnosilac zahteva osporava ove zaključke Vrhovnog suda pred Sudom, navodeći povredu člana 24. [Jednakost pred zakonom]; 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije] Ustava.

I. Što se tiče navoda o povredi člana 24. Ustava

56. Što se tiče njegovih navoda o povredi „jednakosti pred zakonom“ zagarantovane članom 24. Ustava, podnosilac zahteva navodi da je bio diskriminisan u odnosu na druge bivše policajce koji su u međuvremenu ponovo zaposleni, čiji su slučajevi, prema njemu, sadržali iste činjenične okolnosti kao i one u njegovom slučaju. U prilog ovom navodu, podnosilac zahteva je podneo Sudu kopije odluka o ponovnom zapošljavanju 3 (tri) bivših policajaca, prema kojima su se oni ponovo zaposlili u Policiji Kosova: odluku o ponovnom zapošljavanju Policije Kosova od 18. decembra 2014. godine u vezi sa ponovnim zapošljavanjem E.L.; odluku o ponovnom zapošljavanju Policije Kosova od 8. decembra 2011. godine u vezi sa ponovnim zapošljavanjem M.B.; odluku o ponovnom zapošljavanju Policije Kosova 12. septembra 2014. godine u vezi sa ponovnim zapošljavanjem B.T.
57. S tim u vezi, Sud primećuje da je (i) odluka Policije Kosova o ponovnom zapošljavanju, od 18. decembra 2014. godine u vezi sa ponovnim zapošljavanjem E.L. zasnovana na Administrativnom uputstvu 07/2012; (ii) odluka Policije Kosova o ponovnom zapošljavanju, od 8. decembra 2011. godine u vezi sa ponovnim zapošljavanjem M.B. zasnovana na Administrativnom uputstvu 12/2009; i (iii) odluka Policije Kosova o ponovnom zapošljavanju, od 12. septembra 2014. godine u vezi sa ponovnim zapošljavanjem B.T. zasnovana na Administrativnom uputstvu 07/2012.
58. Nakon toga, podnosilac zahteva podržava svoju tvrdnju o povredi člana 24. pozivajući se na slučaj Suda KI89/13 [sa podnositeljkom zahteva: *Arbresha Jonuzi*, presuda od 12. marta 2014. godine]. U tom pogledu, podnosilac zahteva precizira da je Vrhovni sud „*povredio [njegova] prava neprimenjivanjem ustavnog načela jednakosti pred zakonom svojom presudom, koja predstavlja duboku diskriminaciju u odnosu na odluke donete za ponovno zapošljavanje drugih kolega [...]*”.
59. U smislu gore navedenog, Sud na osnovu revizije podnete od strane podnosioca zahteva Vrhovnom sudu, ipak primećuje da je podnosilac zahteva naveo

pogrešnu primenu materijalnog prava, precizirajući da mu je kao rezultat pogrešne primene materijalnog prava, odnosno primenjivosti Administrativnog uputstva br. 07/2012 koje je bilo na snazi u vreme podnošenja prijave za ponovno zapošljavanje u Policiji Kosova, povređeno pravo zagarantovano članom 49. Ustava.

60. Rekavši to, na osnovu sadržaja revizije, Sud utvrđuje da podnosilac zahteva poseban navod da je diskriminisan u odnosu na svoje bivše kolege koje su, prema njemu, u sličnim okolnostima ponovo zaposleni u Policiji Kosova kao što je navedeno u njegovom zahtevu pred Ustavnim sudom, nije izneo u svojoj reviziji podnetoj Vrhovnom sudu.
61. U takvom smislu, kada se navodi podnosioca zahteva, formalno niti suštinski/sadržajno, nisu izneli pred redovnim sudovima, Sud se poziva na svoju sudsku praksu i sudsku praksu ESLJP-a, u pogledu uslova za iscrpljivanje pravnih sredstava u suštinskom smislu, i podseća da u takvim okolnostima Sud ne može razmotriti takve navode, jer nisu iscrpljena pravna sredstva u suštinskom smislu. Na osnovu iste sudske prakse, Sud je odbio da razmotri relevantne navode, jer oni nikada nisu izneti redovnim sudovima, između ostalog, i u slučajevima Suda: KI119/17, podnosilac zahteva: *Gentian Rexhepi*, rešenje o neprihvatljivosti od 3. maja. 2019. godine, stav 71; KI154/17 i KI05/18, podnosioci zahteva: *Basri Deva*, *Afërdita Deva* i *Društvo sa ograničenom odgovornošću „BARBAS“*, rešenje o neprihvatljivosti od 22. jula 2019. godine, stav 92; KI155/18, podnosilac zahteva: *Benson Buza*, rešenje o neprihvatljivosti od 25. septembra 2019. godine, stav 50; KI163/18, podnosilac zahteva: *Kujtim Lleshi*, rešenje o neprihvatljivosti od 24. juna 2020. godine, stav 59, i KI239/19, podnosilac zahteva: *Hakif Veliiu*, rešenje o neprihvatljivosti od 10. februara 2021. godine, stav 149).
62. Sud ponovo ističe da iscrpljivanje pravnih sredstava uključuje u sebi dva elementa: (i) iscrpljivanje u formalnom-proceduralnom smislu, što podrazumeva mogućnost korišćenja pravnog sredstva protiv akta javnog organa u višem stepenu sa punom nadležnošću, i (ii) iscrpljivanje sredstva u suštinskom smislu, što podrazumeva prijavljivanje ustavnih povreda u "sustini" pred redovnim sudovima, tako da oni mogu sprečiti i ispraviti povrede ljudska prava zaštićena Ustavom i EKLJP-om. Sud smatra iscrpljena pravna sredstva samo kada su ih podnosioci zahteva, u skladu sa važećim zakonima, koristili u oba smisla (vidi, takođe, slučajeve Suda: KI71/18, podnosilac zahteva: *Kamer Borovci*, *Mustafë Borovci* i *Avdulla Bajra*, rešenje o neprihvatljivosti od 21. novembra 2018. godine, stav 57; slučaj KI119/17, podnosilac zahteva: *Gentian Rexhepi* gore citiran, stav 73; slučaj KI154/17 i KI05/18, podnosilac zahteva: *Basri Deva*, *Afërdita Deva* *Društvo sa ograničenom odgovornošću „BARBAS“*, gore citiran, stav 94; slučaj KI163/18, podnosilac zahteva: *Kujtim Lleshi*, gore citiran, stav 61; i slučaj KI239/19, podnosilac zahteva: *Hakif Veliiu*, gore citiran, stav 150).
63. Takav stav je u potpunom skladu sa sudskom praksom ESLJP-a, na osnovu koje, ukoliko postoji pravno sredstvo koje redovnim sudovima, barem u sustini, omogućava da odluče o argumentu o povredi određenog prava, tada treba iskoristiti to pravno sredstvo. Ako žalba koja je podneta sudu nije izneta,

eksplicitno ili u suštini pred redovnim sudovima, kada je mogla biti izneta prilikom korišćenja određenog pravnog sredstva koje je bilo dostupno podnosiocu zahteva, tada je redovnim sudovima uskraćena mogućnost da odluče o pitanju, kao mogućnost koju pravilo iscrpljivanja pravnih sredstava nastoji da pruži (vidi, između ostalog, slučaj ESLJP-a: *Jane Nicklinson protiv Ujedinjenog Kraljevstva i Paul Lamb protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, gore citiran, stav 90 i tu navedene reference, i vidi, takođe, slučaj Suda KI19/17, gore citiran, stav 72; slučaj KI154/17 i KI05/18, podnosilac zahteva: *Basri Deva, Afërdita Deva i Društvo sa ograničenom odgovornošću „BARBAS“*, gore citiran, stav 93; slučaj KI155/18, podnosilac zahteva: *Benson Buza*, gore citiran, stav 49; slučaj KI163/18, podnosilac zahteva: *Kujtim Lleshi*, gore citiran, stav 60).

64. Imajući u vidu ova načela i u okolnostima u kojima, prema spisima predmeta, proizilazi da su ove konkretne tvrdnje podnosioca zahteva pokrenute po prvi put pred Sudom, on zaključuje da podnosilac zahteva nije pružio mogućnost Apelacionom sudu i Vrhovnom sudu da odluče o ovim tvrdnjama i samim tim spreče navodne povrede koje podnosilac zahteva pokreće direktno pred ovim Sudom, pre nego što je iscrpeo pravna sredstva u njihovom suštinskom smislu (vidi, između ostalog, slučajeve Suda: KI118/15, podnosilac zahteva: *Dragiša Stojković*, rešenje o neprihvatljivosti od 12. aprila 2016. godine, stavovi 30-39; slučaj KI119/17, gore citiran, stav 74; slučaj KI154/17 i KI05/18, gore citiran, stav 95; i slučaj KI163/18, gore citiran, stav 62).
65. Shodno tome, Sud utvrđuje da se ovaj navod mora odbiti kao neprihvatljiv, zato što nisu iscrpljena sva pravna sredstva u suštinskom smislu, kao se zahteva stavom 7, člana 113. Ustava, stavom 2, člana 47. Zakona i tačkom (b) stava (1) pravila 39 Poslovnika.

II. Što se tiče navoda o povredi člana 31. Ustava

66. Što se tiče navoda koji se odnose na član 31. Ustava, Sud primećuje da (i) podnosilac zahteva navodi nedostatak obrazloženja za sudsku odluku, odnosno presudu Vrhovnog suda kao rezultat propusta da se pozabavi njegovim suštinskim navodima iznetim u reviziji koji se odnose na njegovu tvrdnju da je Administrativno uputstvo br. 12/2009 primenjivo u njegovom slučaju, i (ii) Vrhovni sud nije primenio najpovoljniji zakon u njegovom slučaju, odnosno Administrativno uputstvo br. 12/2009.

(i) Što se tiče navoda o neobrazloženju sudske odluke

67. Pred Sudom, podnosilac zahteva osporava presudu Vrhovnog suda, navodeći nedostatak obrazloženja sudske odluke, kao rezultat toga što se nije pozabavio njegovim suštinskim navodom iznetim u njegovoj reviziji.
68. Shodno tome, razmatrajući ovaj navod, Sud će prvo ukratko razraditi opšta načela koja se odnose na pravo na obrazloženu sudsku odluku, utvrđena sudskom praksom ESLJP-a i Suda, a zatim iste primeniti na okolnosti slučaja.

69. Što se tiče prava na obrazloženu sudsku odluku, zagantovano članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, Sud prvo ističe da već ima konsolidovanu sudsku praksu. Ova praksa je ustanovljena na osnovu sudske prakse ESLJP-a (uključujući, ali ne ograničavajući se na slučajeve: *Hadjianastassiou protiv Grčke*, presuda od 16. decembra 1992. godine; *Van de Hurk protiv Holandije*, presuda od 19. aprila 1994. godine; *Hiro Balani protiv Španije*, presuda od 9. decembra 1994. godine; *Higgins i drugi protiv Francuske*, presuda od 19. februara 1998. godine; *Garcia Ruiz protiv Španije*, presuda od 21. januara 1999. godine; *Hirvisaari protiv Finske*, presuda od 27. septembra 2001. godine; *Suominen protiv Finske*, presuda od 1. jula 2003. godine; *Buzescu protiv Rumunije*, presuda od 24. maja 2005. godine; *Pronina protiv Ukrajine*, presuda od 18. jula 2006. godine; i *Tatishvili protiv Rusije*, presuda od 22. februara 2007. godine). Pored toga, osnovna načela u vezi sa pravom na obrazloženu sudsku odluku su razrađena i u slučajevima ovog Suda, uključujući, ali ne ograničavajući se na slučajeve: KI22/16, podnosilac zahteva: *Naser Husaj*, presuda od 9. juna 2017. godine; KI97/16, podnosilac zahteva: *IKK Classic*, presuda od 9. januara 2018. godine; KI143/16, podnosilac zahteva: *Muharrem Blaku i drugi*, rešenje o neprihvatljivosti od 13. juna 2018. godine; KI87/18, podnosilac zahteva: *IF Skadiforsikring*, presuda od 27. februara 2019. godine, i KI24/17, podnosilac zahteva: *Bedri Salihu*, presuda od 27. maja 2019. godine, KI35/18, podnosilac zahteva: *Bayerische Versicherungsverband*, presuda od 11. decembra 2019. godine; kao i slučaj Suda: KI230/19, podnosilac zahteva: *Albert Rakipi*, presuda od 9. decembra 2020. godine, stav 135).
70. U principu, Sud ističe da garancije sadržane u članu 31. Ustava i članu 6. EKLJP-a uključuju obavezu sudova da navedu dovoljne razloge za svoje odluke (vidi, slučaj ESLJP-a: *H. protiv Belgije*, presuda od 30. novembra 1987. godine, stav 53, kao i slučaj Suda: KI230/19, podnosilac zahteva: *Albert Rakipi*, gore citiran, stav 139, i slučaj KI87/18, podnosilac zahteva: *IF Skadiforsikring*, stav 44).
71. Sud takođe naglašava da zasnovano na njegovoj sudskoj praksi prilikom ocene načela koja se odnose na pravilno sprovođenje pravde, odluke sudova moraju sadržavati obrazloženje na kojem se zasnivaju. Obim u kojem se primenjuje ova obaveza navođenja razloga može varirati u zavisnosti od prirode odluke i mora se odrediti u smislu okolnosti konkretnog slučaja. Suštinski argumenti podnosioca zahteva su ti na koje se mora odgovoriti, a navedeni razlozi moraju biti zasnovani na važećem zakonu (vidi, slične slučajeve ESLJP-a: *Garcia Ruiz protiv Španije*, zahtev br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 29; *Hiro Balani protiv Španije*, presuda od 9. decembra 1994. godine, stav 27; i *Higgins i drugi protiv Francuske*, stav 42, vidi, takođe, slučaj Suda: KI97/16, podnosilac zahteva: *IKK Classic*, gore citiran, stav 48; i slučaj KI87/18, *IF Skadeforsikring*, gore citiran, stav 48). Iako ne traži da se detaljno odgovori na svaki prigovor koji predoči podnosilac zahteva, ta obaveza ipak podrazumeva da stranke u sudskom postupku mogu očekivati konkretan i izričit odgovor na one svoje navode koji su odlučujući za ishod sprovedenog postupka (vidi, slučaj: *Morerira Ferreira protiv Portugalije*, presuda od 5. jula 2011. godine, stav 84 i sve tu korišćene reference; vidi, i slučaj Suda: KI230/19, podnosilac zahteva: *Albert Rakipi*, presuda od 9. decembra 2020. godine, stav 137).

72. Sud ponavlja da podnosilac zahteva tvrdi da se osporena presuda Vrhovnog suda nije bavila njegovim bitnim navodima iznetim u njegovom zahtevu za reviziju, odnosno njegovim navodom koji se odnosi na pitanje primenljivosti Administrativnog uputstva br. 12/2009 kao najpovoljnijeg zakona u njegovom slučaju.
73. Apelacioni sud je u svom rešenju u vezi sa pitanjem primenljivosti, ocenio: *“U konkretnom slučaju, Uputstvo na kojem se zasnivala tužena [Policija Kosova] i koje je bilo na snazi u vreme primene [Administrativno uputstvo br. 07/2012], mora se sprovoditi a ne prethodno Uputstvo [Administrativno uputstvo br. 12/2009]. Ostavka je obavljena u skladu sa Uputstvom koje je bilo na snazi u vreme akta ostavke, ali ponovno prijavljivanje za zapošljavanje ne može da se obavlja u skladu sa Uputstvom koje nije na snazi, jer se isto mora zasnovati na Uputstvu koje je na snazi za vreme prijavljivanja, pošto se radi o osnivanju jednog prava zapošljavanja, a ne utvrđivanja postojanja jednog prava, jer je aktom ostavke, pitanje zapošljavanja završeno i sada za prijavljivanje i sam status za ponovno zapošljavanje, normalno da važi Uputstvo za vreme prijavljivanja, a ne Uputstvo koje nije na snazi”.*
74. Pored toga, Sud, na osnovu gore razrađenih opštih načela koja se odnose na pravo na obrazloženu sudsku odluku podseća da su redovni sudovi, rešavajući navode podnosioca zahteva, obavezni da daju odgovore, između ostalog, u vezi na onim navodima koji su bitni ili odlučni za okolnosti slučaja.
75. U okolnostima ovog slučaja, Sud podseća da je podnosilac zahteva u svojoj reviziji naveo pogrešnu primenu materijalnog prava, tvrdeći da Apelacioni sud nije primenio Administrativno uputstvo br. 12/2009 kao najpovoljniji zakon u njegovom slučaju. S tim u vezi i na osnovu obrazloženja koje je dao Vrhovni sud u svojoj presudi, Sud smatra da je poslednje navedeni rešavao navod podnosioca zahteva iznet u njegovoj reviziji protiv rešenja Apelacionog suda. Rekavši to, Sud podseća da je Vrhovni sud utvrdio: *“Jer se prelaznim odredbama člana 102. ovog Uputstva ukida Uputstvo A/U 12/2009, na snazi od aprila 2010. godine za procedure ponovnog zapošljavanja za policijske službenike i na osnovu člana 104. isto Uputstvo je na snazi od 04.08.2015. godine, što znači da svaki zahtev podnet nakon ovog datuma, za realizaciju prava određenih prema ovom Uputstvu, i zahtev tužioca za ponovno zapošljavanje, mora se tretirati prema ovom Uputstvu, jer se ne mogu primeniti uputstva koja nisu na snazi, pravo ponovnog zapošljavanja nije stečeno pravo, u trenutku podnošenja ostavke iz Policije Kosova, već mogućnost da se podnosi zahtev za ponovno zapošljavanje, koje se ocenjuje u trenutku podnošenja zahteva, jer i cilj ponovnog zapošljavanja je za potrebe tužene [Policije Kosova]”.*
76. U tom smislu, Sud, na osnovu gore navedenih objašnjenja, a posebno uzimajući u obzir navode podnosioca zahteva i činjenice koje je on izneo, kao i gore razrađena obrazloženja redovnih sudova, smatra da osporenu presudu Vrhovnog suda ne karakteriše nedostatak obrazložene sudske odluke. Shodno tome, navodi podnosioca zahteva u vezi sa nedostatkom obrazložene sudske odluke su očigledno neosnovani na ustavnim osnovama u „očiglednom ili

evidentnom odsustvu povrede“ kao što je propisano pravilom 39 (2) Poslovnika.

(ii) Što se tiče navoda podnosioca zahteva da Vrhovni sud nije primenio najpovoljniji zakon u njegovom slučaju

77. Sud podseća da podnosilac zahteva navodi da Vrhovni sud svojom presudom nije primenio najpovoljniji zakon u njegovom slučaju, odnosno Administrativno uputstvo br. 12/2009.
78. S tim u vezi, Sud prvo ističe da se, kao opšte pravilo, navodi o pogrešnom tumačenju i primeni zakona od strane redovnih sudova, odnose na oblast zakonitosti i, kao takvi, u principu, nisu pitanje za Ustavni sud (vidi, slučajeve br. KI06/17, podnosilac zahteva: *L. G. i petoro drugih*, rešenje o neprihvatljivosti od 25. oktobra 2016. godine, stav 36; KI75/17, podnosilac zahteva: *X*, rešenje o neprihvatljivosti od 6. decembra 2017. godine, stav 55; i KI122/16, podnosilac zahteva: *Riza Dembogaj*, presuda od 30. maja 2018. godine, stav 56).
79. Sud je više puta ponovio da nije njegov zadatak da se bavi načinom na koji su redovni sudovi utvrdili činjenice ili tumačili zakon (zakonitost), osim i u meri u kojoj su (redovni sudovi) mogli povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). U principu, Ustavni sud ne može oceniti činjenične i pravne razloge koji su doveli dotle redovni sud da usvoji jednu umesto neke druge odluke. Da je drugačije, Ustavni sud bi delovao kao sud "četvrtog stepena", što bi rezultiralo prevazilaženjem granica postavljenim pod njegovom jurisdikcijom. U stvari, uloga je redovnih sudova da tumače i primenjuju relevantna pravila procesnog i materijalnog prava (vidi: između ostalog, odluke Ustavnog suda u slučajevima KI70/11, podnosioci zahteva: *Faik Hima Magbule Hima i Bestar Hima*, rešenje o neprihvatljivosti od 16 decembra 2011. godine, KI06/17, podnosilac zahteva: *L.G. i petoro drugih*, stav 37, i KI122/16, podnosilac zahteva: *Riza Dembogaj*, stav 57).
80. Ustavni sud može oceniti pravna tumačenja redovnih sudova u izuzetnim slučajevima i to samo ako su ta tumačenja mogla rezultirati proizvoljnim ili očigledno neobrazloženim zaključcima (vidi: slučaj Suda KI75/17, podnosilac zahteva: *X*, gore citiran, stav 59).
81. Stoga, na osnovu sadržaja navoda podnosioca zahteva, Sud će oceniti da li njegovi navodi o pogrešnoj primeni zakona spadaju u oblast zakonitosti ili ustavnosti.
82. Pozivajući se na postupke sprovedene u ovom slučaju, Sud primećuje da je nakon odluke od 9. novembra 2016. godine Policije Kosova, podnosilac zahteva podneo tužbu Osnovnom sudu.
83. Osnovni sud je usvojio njegovu tužbu i zaključio da je Uputstvo, primenjivo u njegovom slučaju, Administrativno uputstvo br. 12/2009, koje je bilo na snazi u vreme dobrovoljne ostavke podnosioca zahteva. Međutim, Apelacioni sud i Vrhovni sud nisu odobrili takav stav i zaključak.

84. Shodno tome, podnosilac zahteva posebno osporava presude Apelacionog suda i Vrhovnog suda, kojima je zaključeno da je Uputstvo koje je primenjivo u slučaju podnosioca zahteva Administrativno uputstvo br. 07/2012, koje je bilo na snazi u vreme podnošenja prijave podnosioca zahteva za ponovno zapošljavanje u Policiji Kosova, odnosno 1. jula 2016. godine.
85. Pored toga, na osnovu gore navedenog, Sud je podsetio na obrazloženje Apelacionog suda i Vrhovnog suda u vezi sa primenom Administrativnog uputstva br. 07/2012 u okolnostima njegovog slučaja. Ova dva suda, a posebno Vrhovni sud, u suštini su ocenili da je radni odnos podnosioca zahteva kao policajac u Policiji Kosova prestao u vreme njegove dobrovoljne ostavke, pa su shodno tome utvrdili da Policija Kosova nema nikakvu zakonsku obavezu prema podnosiocu zahteva u vezi sa njegovim radnim odnosom, sve dok njegovo pravo na ponovno zapošljavanje ne podrazumeva njegovo pravo na zaposlenje u Policiji Kosova. U tom smislu, Vrhovni sud je zaključio da zahtev podnosioca za ponovno zapošljavanje treba tretirati u skladu sa Administrativnim uputstvom br. 07/2012.
86. Međutim, s obzirom na gore navedeno, Sud smatra da podnosilac zahteva ne potkrepljuje u dovoljnoj meri niti argumentuje pred Sudom kako su ova tumačenja relevantnih zakonskih odredbi od strane Vrhovnog suda i redovnih sudova, dovela do proizvoljnih ili očigledno neobrazloženih zaključaka za podnosioca zahteva ili kako su postupci pred redovnim sudovima, u celini, možda bili nepravični ili čak proizvoljni.
87. Na osnovu gore navedenog, Sud smatra da navodi podnosioca zahteva da su redovni sudovi, odnosno Apelacioni sud i Vrhovni sud, pogrešno tumačili i primenili podzakonske akte Policije Kosova koji su na snazi, spadaju u kategoriju navoda „četrto^g stepena”, jer uključuju pitanja u vezi sa utvrđivanjem činjeničnog stanja i tumačenja i primenu zakona, odnosno „zakonitošću”, a ne „ustavnošću”.
88. Stoga, i na osnovu gore navedenih pojašnjenja, Sud smatra da podnosilac zahteva ne dokazuje i ne potkrepljuje u dovoljnoj meri svoj navod o pogrešnoj primeni zakona od strane redovnih sudova, odnosno osporenu presudu Vrhovnog suda kojom je utvrđeno tumačenje i zaključak Apelacionog suda i, prema tome, ovi navodi su očigledno neosnovani na ustavnim osnovama kao što je propisano u stavu (2) pravila 39 Poslovnika.

III. Što se tiče navoda o povredi člana 49. Ustava

89. Sud podseća da podnosilac zahteva navodi da mu je osporenim presudom Vrhovnog suda uskraćeno pravo na rad i obavljanje profesije zagarantovano članom 49. Ustava.
90. Pored toga, Sud podseća da je podnosilac zahteva izneo navod o povredi člana 49. Ustava u svojoj reviziji podnetoj Vrhovnom sudu. Što se tiče ovog navoda, Vrhovni sud je obrazložio da garantovanje prava na rad ne znači pravo svih koji žele da se zaposle na zaposlenje. Prema Vrhovnom sudu, pravo zagarantovano

članom 49. Ustava znači: *“da svako može izabrati posao i zanimanje koje želi i država je garant da se ovo pravo nikome ne ograniči, bilo sa diskriminiranim zakonskim odredbama, ili primenom zabrana na određene kategorije ili diskriminirano tretiranje, koja bi nekome onemogućilo obavljanje posla ili profesije koje želi”*.

91. U pozadini ovog navoda podnosioca zahteva o povredi člana 49. Ustava, Sud primećuje svoju praksu u kojoj je razjašnjeno da Ustav definiše standard koji uključuje garancije i prava na rad, mogućnosti zapošljavanja i obezbeđivanje uslova za ravnopravno zapošljavanje bez diskriminaciju, kao i pravo na izbor posla i slobodno obavljanje profesije, bez nasilne prinude. Ova prava su preciznije regulisana važećim zakonima (vidi, između ostalog, slučajeve Suda KI46/15, podnositeljka zahteva: *Zejna Qosaj*, rešenje o neprihvatljivosti od 20. oktobra 2015. godine, stav 26; KI70/17, podnosilac zahteva *Rrahim Ramadani*, rešenje o neprihvatljivosti od 8. maja 2018. godine, stav 48; i KI115/19, podnositeljka zahteva: *Sadete Jusufi*, rešenje o neprihvatljivosti od 11. marta 2019. godine, stav 65).
92. Sud ističe da navod podnosioca zahteva o povredi prava na rad treba shvatiti u smislu gore navedenog tumačenja. S tim u vezi, Sud smatra da podnosilac zahteva, u ovom slučaju, tvrdi da mu je povređeno pravo na rad i obavljanje profesije, u smislu člana 49. Ustava.
93. Sud smatra da osporena presuda Vrhovnog suda ni na koji način ne sprečava podnosioca zahteva da radi ili obavlja profesiju. Shodno tome, ništa u navodu podnosioca zahteva ne opravdava zaključak da su mu povređena ustavna prava zagarantovana članom 49. Ustava. Stoga, Sud smatra da je njegov navod o povredi člana 49. Ustava očigledno neosnovan na ustavnim osnovama zbog „očiglednog ili evidentnog odsustva povrede“ kao što je propisano u pravilu 39 (2) Poslovnika.
94. Konačno, Sud utvrđuje da je zahtev podnosioca neprihvatljiv, jer je njegov navod:
 - I. Što se tiče člana 24. Ustava neprihvatljiv, zbog bitnog neiscrpljivanja, kao što je propisano u članu 113, stav 7, Ustava, članu 47 i pravilu 39 (1) (b) Poslovnika;
 - II. Što se tiče povrede člana 31. Ustava, koja se odnosi na (i) neobrazloženje sudske odluke, očigledno je neosnovan na ustavnim osnovama zbog očiglednog ili evidentnog odsustva povrede; i (ii) neprimenjivanje najpovoljnijeg zakona u njegovom slučaju spada u kategoriju navoda „četvrtog stepena“ i stoga je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama kao što je propisano u pravilu 39 (2) Poslovnika; i
 - III. Što se tiče člana 49 Ustava, očigledno je neosnovan zbog „očiglednog ili evidentnog odsustva povrede“ kao što je propisano u pravilu 39 (2) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članovima 20, 47 i 48. Zakona i pravilima 39 (1) 9b) i (d) i (2), 59 (2) Poslovnika, na sednici održanoj 21. oktobra 2021. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- III. DA OBJAVI ovo rešenje u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ovo rešenje stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Remzije Istrefi-Peci

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani